

«La Svizra multifara» – la nova seria da bancnotas svizras

■ La primavaira 2016 ha la Banca naziunala svizra preschentà la nova bancnota da 50 francs. Igl è quai l'emprima da la nova seria che vegn a remplazzar fin il 2019 successivamain la seria dals onns 1990. En ina brochura cumparada en tut las linguas naziunalas infurmescha la Banca naziunala davart la concepziun e la tematica da la nova seria e dat invista en sias caracteristicas da segirezza multifaras.

Novas bancnotas per la Svizra

Dapli che 20 onns en passads dapi l'ultima emissiun da bancnotas – entaifer quest temp ha la tecnologia fatg in pass enorm. Per pudair garantir er vinavant l'aut standard da segirezza da las bancnotas e per proteger la publicitad da falsificaziuns dovri damai bancnotas novas. Cun la novavla seria survegn la Svizra bancnotas novas ch'èn pli modernas ed anc pli segiras.

Areguard la concepziun va la Banca naziunala novas vias – i na vegnan representadas pli naginas personalitads. Anzi, mintga bancnota preschenta ina vart tipica da la Svizra che vegn illustrada concepziunalmain cun differents elements. Il tema da la nova seria da bancnotas è perquai er: «La Svizra multifara».

Il concept tematic

Mintga bancnota mussa ina vart tipica da la Svizra. Ensemen illustreschan las sis bancnotas la multifariadad da noss pajais.

Ellas mussan la Svizra sco lieu cun forza organisatorica, sco lieu da cultura, sco lieu d'aventuras, sco pajais cun ina tradiiziun umanitara, sco center da perscrutaziun e sco lieu dal dialog.

Questas sis fassetas vegnan visualisadas tras ina retscha d'elements grafics. In motiv permanent e determinant è il maun che illustrescha mintgamai il tema da la bancnota tras l'acziun represchentada.

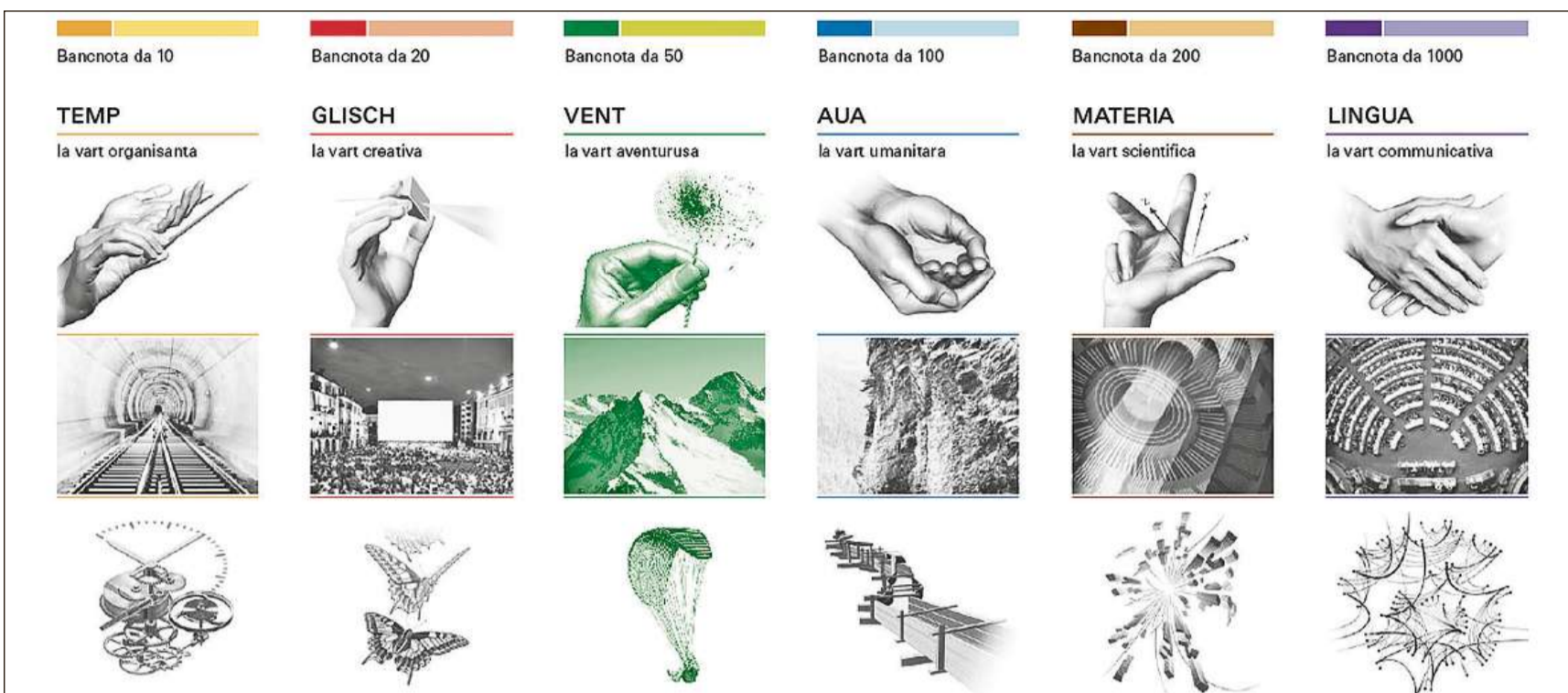
Daspera simbolisescha per exempel il mecanissem d'ina ura las capacitads organisatoricas, ed il parasgulader represchenta l'aventura dal sgular.

La nova seria en in'egliada

Las sis varts tipicas da la Svizra vegnan mintgamai represchentadas concepziunalmain tras in element principal: bancnota da 10: temp – la vart organisanta; bancnota da 20: glisch – la vart creativa; bancnota da 50: vent – la vart aventurusa; bancnota da 100: aua – la vart umanitara; bancnota da 200: materia – la vart scientifica; bancnota da 1000: lingua – la vart comunicativa. Mintga fassetta vegn ultra da quai illustrada tras in'acziun, tras in lieu en Svizra e tras ulteriurs elements grafics ch'ins scuvra il meglier cun prender sez sut la marella la bancnota...

Il tema da la bancnota da 50

La bancnota da 50 mussa la Svizra da sias varts aventurusas – l'element principal è il

Survista tematica da las novas bancnotas.

vent. El porta il parasgulader e sufla davent il sem dal dent-liu che vegn tegnì en maun per giu. Las frizzas da vent sin il globus mussan las direcziuns dals vents che collian la Svizra cun autras regiuns e cun auters continents. Las frizzas da vent furman er il fund da la vart davant da la bancnota.

Las curvas altimetricas ed ils pizs fan endament la cuntrada variada da la Svizra. Muntognas chattan ins er sin la strivla da segirezza: Là vegn mussà il massiv da las Alps ed i vegnan enumerads ils nums dals pizs principals da las Alps svizras d'ina autezza da passa 4000 meters sur mar. Dad A sco Aletschhorn fin Z sco Zumsteinspitze. La bancnota cuntogna anc blers auters elements grafics che fan allusiuns a ses tema «aventura» ed a l'element principal «vent».

Sur la seria sa mova il mund per 360°...

Il globus glischant è in ulteriur element determinant da mintga bancnota. El mussa che la Svizra sa vesa sco part d'in mund globalisà. Davent da la bancnota da 1000 fin a la bancnota da 10 sa mova il globus ina giada enturn sia atgna axa e passenta in di.

Controllar l'autenticitad

Las bancnotas novas adempleschan las pretensiuns tradiziunalmain autas da la Svizra envers la segirezza da ses daners. Ellas cuntognan numerusas caracteristicas da segirezza cumprovadas e novas. Las caracteristicas èn inseridas sin la vart davant e davos cun agid da differentas technologies en las trais stresas dal substrat innovativ da las bancnotas (Durasafe).

La seria da bancnotas sa distingua tras la cumbinaziun tranter caracteristicas da segirezza complexas ed ina concepziun pretensiusa. Uschia èsi difficil da falsifitgar las bancnotas. Las suandantas tschintg caracteristicas da segirezza – preschentadas a l'exempel da la bancnota da 50 francs –

mussan svelt, sch'ina bancnota è nunfalsifigada:

(1) Test dal globus

Amez la vart davant da la bancnota sa chat-ta il maletg d'in globus glischant. Muvai vi e nà la bancnota: in artg d'aur sa mova sin il globus. Tegnai ussa la bancnota davant Vus e la vulvai vers enavos: la color dal globus sa mida.

(2) Test da la strivla

Sin la vart davant da la bancnota hai davent da mez engiu ina strivla da segirezza. Muvai la bancnota da sanestra a dretga: cifras cotschnas e verdas cumparan sin quatter lingias e las cifras sa movan ina vers l'otra. Tegnai la bancnota davant Vus: en argient vesan ins la charta svizra, las Alps, ils nums dals pizs principals da las Alps svizras d'ina autezza da passa 4000 meters sur mar sco er la cifra 50. Vulvai ussa plaunsieu la bancnota vers enavos: las conturas e las Alps svizras cumparan en colors spectralas. Plinavant respleschan pitschnas cruschs svizras en la cifra 50.

(3) Test da la crusch

Sisum a sanestra da la vart davant da la bancnota, sin posiziun A, hai ina crusch svizra transparenta. Tegnai la crusch svizra en la glisch: ella sa mida en ina bandiera svizra.

(4) Test dal triangul

Sin la vart davos da la bancnota hai in triangul sut la cifra 50. En quel vesan ins in fil da segirezza traglischant. Tegnai la bancnota en la glisch: il fil da segirezza è visibel tras e tras. Sin il fil vesan ins plinavant en distanzas regularas la bandiera svizra sco er la cifra 50.

(5) Test dal maun

Palpai il maun, la cifra 50 u il num da la Banca naziunala: il squitsch d'arom è da sentir. Sfruschai ils trais elements numnads sin in palpieri cler: els relaschan fastizs da color.

Tras numerusas ulteriuras caracteristicas da segirezza daventa la bancnota quai ch'ella è: segira e nunfalsifigada:

(6) Microperf

Sin la vart davant da la bancnota, sin posiziun D, hai ina crusch svizra perforada. Tegnai la bancnota en la glisch: la crusch svizra cun foras fitg pitschnas è visibla spezialmain bain. La crusch consista d'in raster regular da pitschnas foras.

(7) Segns tactils per persunas impedidas da vesida

Per lung da las varts longitudinalas sin la vart davant da la bancnota sa chattan travs palpablas per persunas cun impediments da la vesida. Lur dumber variescha tut tenor la valur da la bancnota. La bancnota da 50 ha dad omaduas varts mintgamai trais travs. Palpai ils urs da la bancnota: ins senta cleramain las travs.

(8) Filigrana

Sin la bancnota, sin posiziun E, èn inseridas duas filigranas: la bandiera svizra ed il globus. Tegnai la bancnota en la glisch: a sanestra vesan ins las conturas da la bandiera svizra ed a dretga il globus.

(9) Effect da volver la bancnota

Sin la vart davant da la bancnota, sin posiziun C, è la crusch svizra stampada uschia ch'ella è visibla mo ord in tschert angul. Tegnai la bancnota davant Vus e la vulvai vers enavos: la crusch svizra sa distatga da ses fund.

(10/11) Register e numer da seria

Sper il register davant e davos è stampà sin la vart davos da la bancnota en dus lieus in numer identic che consista d'in bustab e da nov cifras. Contemplai la vart davos da la bancnota: en dus lieus è visibel il numer da seria en differentas scrittiras.

(12) Microtext

Sin la vart davant da la bancnota, sin posiziun B, hai ina bandiera svizra cun in text en tuttas quatter linguas naziunalas. Contemplai la bandiera svizra cun la marella: en ina scrittira pitschnischna è visibel il text – per part cun bustabs stgrs sin in fund cler e per part cun bustabs clers sin in fund stgr.

(13) Globus ultraviolet

Sisum a dretga da la vart davant da la bancnota hai in globus ch'ins vesa mo en la glisch ultravioletta. Contemplai la bancnota en la glisch ultravioletta: il globus glischa cler.

(14) Fibras da segirezza fluorescentas

Sin omaduas varts da la bancnota hai singulas fibras en il palpieri ch'èn visiblas mo en la glisch ultravioletta. Contemplai la bancnota en la glisch ultravioletta: sin l'entira bancnota traglischen singulas fibras en differentas colors.

(15) Elements ch'absorbeschan l'infracotschen

Sin omaduas varts da la bancnota hai elements ch'absorbeschan l'infracotschen. Contemplai la bancnota cun ina camera infracotschna: l'apparientscha sa mida – singuls elements èn visibels en grisch, auters svaneschan.

La Banca naziunala svizra

Sco tut ils pajais ha era la Svizra ina banca centrala, numnada Banca naziunala svizra (BNS). Sias incumbensas principalas sa laschan resumar suandantamain: Ella ha il dretg exclusiv d'emetter bancnotas; ella dirigia la politica monetara dal pajais cun regular la massa monetara en circulaziun; ella administrescha las reservas monetaras (aur, devisas) che dattan fidienza en il franc; ella creescha cundiziuns favuravlas per il svilpudà l'economia cun fixar ils pretschs.

La Banca naziunala dat emprests a las bancas. Il tschains da la BNS, numnà tschains directiv, ha in'influenza directa sin tut ils tschains dal pajais. In exempel: sch'il tschains directiv crescha, s'augmentan en general era ils tschains ipotecars. La sfida da la Banca naziunala è da chattar l'equiliber tranter in tschains memia aut ed in tschains memia bass. In tschains aut fraina la creschientscha, perquai ch'ins empresta main gugent. Da l'autra vart fan ils tschains pli auts sbassar l'inflaziun. In tschains bass promova las investiziuns; igl exista dentant ina ristga d'inflaziun.

Las accias da la Banca naziunala èn per gronda part en possess dals chantuns e da las bancas chantunalas. La Confederaziun n'è betg acziunaria da la BNS. Las bancas chantunalas èn parzialmain u completamain en possess dals chantuns. Dus chantuns n'han betg pli ina banca chantunala: il chantun da Soloturn ed il chantun Appenzell Dadora. Questas duas bancas, ch'eran vegnidas en difficultads ils onns 1990, èn vegnidas incorporadas en la Societad da Banca Svizra ed en l'Uniuon da Bancas Svizras ch'han fusiunà il 1996 a l'UBS.

La Finma (surveglianza federala dals martgads da finanza, numnada antrurs Cummisziun federala da bancas) garante-scha la protecciun dals spargnaders e procura che las leschas en il sectur bancar vegnian observadas. Ella surveglia era ils fonds d'investiziun. Ella vegn nominada tras il Cussegl federal e finanziada tras las bancas sezzas.

Il franc svizzer

L'abbreviaziun uffiziala dal franc svizzer è CHF (Confoederatio Helvetica Franc). Il franc svizzer è vegnì introduciù il 1850. Avant produciva mintga chantun e mintga gronda citad ses agen daner ed i circulavan era numerusas munaidas estras.

Las bancnotas vegnan emessas tras la Banca naziunala dapi il 1907. Il 1870 emettevan 28 differentas bancas bancnotas en Svizra. En Svizra custa la produziun d'ina bancnota circa 30 fin 40 raps. Las munaidas vegnan battidas tras l'interpresa Swissmint a Berna ch'è suttamesa al Departament federal da finanza. Las bancnotas vegnan producidas dapi ils onns 1970 tras la firma Orell Füssli a Turitg.

Fin il 2000 aveva la Banca naziunala da conservar l'equivalent en aur da tut il daner en circulaziun. Questa regla, numnada la paritad d'aur, è vegnida dismessà; la Svizra è stà il davos pajais che l'ha applitgà. La Banca naziunala ha pia pudì vender ina part da sias reservas d'aur.

La preschentaziun:
Dossier «Bancnotas svizras».

Dapli infurmaziuns:
chatta.ch/?hiid=225
www.chatta.ch

Las differentas caracteristicas da segirezza.